

La catalano-sueca Caterina Pascual Söderbaum veu traduït ara al català el premiat llibre de relats que va publicar en suec l'any 2001

Autora fora de lloc

Eva Piquer
BARCELONA

"Tinc la sensació permanent d'estar fora de lloc a tot arreu, cosa que ja m'està bé". Ho diu Caterina Pascual Söderbaum, filla de pare català i mare sueca, que ha debutat com a escriptora amb el *El sonet de la respiració* (La Magrana), publicat el 2001 en la versió original sueca i traduït ara al català per Lluís Solanes.

Pascual (Lleida, 1962) ha voltat mig món i s'ha acabat establint a l'Empordà, però ha triat el suec com a llengua literària: "Em toca més la fibra, hi tinc més afinitat. A casa parlàvem suec i castellà. Si hagués de triar una segona llengua per escriure, em decantaria pel castellà abans que pel català".

El sonet de la respiració, que aplega quatre narracions "aparentment independents però enigmàticament vinculades", va guanyar el premi Katapultpriset al millor debut literari del 2001, atorgat per l'Associació d'Escriptors de Suècia. "La indústria sueca té els ulls posats en els debutants, allà es donen diversos premis a autors novells, i el més antic i prestigiós és el Katapultpriset", explica l'autora. Però es va vendre poc: "Me'l va publicar Lejd, una editorial molt petita, i no es va llegir gens. Totes les grans editorials l'havien rebutjat". Les crítiques, en canvi, van ser molt positives: "Van destacar que era un llibre trist i bell, i aquesta referència a la bellesa em va molestar. Vaig pensar que el pròxim llibre seria més aspre".

De tota manera, aquest pròxim llibre encara està verd. "Crec que serà un relat acronològic, amb diferents parts més o menys relacionades. El fet de ser mare m'ha dut a replantejar-me la història amb uns altres ulls", confessa Pascual, que té una filla de 4 anys. Intèrpret jurada i traductora del suec al castellà, té la intenció de passar llargues temporades a Suècia per estar més en contacte amb la llengua materna.

Què enllaça els quatre relats del llibre? "El mite d'Orfeu, el sentiment de pèrdua que experimenten els personatges, petits detalls que vaig apuntant al llarg del llibre i un final amb efecte acumulatiu". Aquests lligams no són evidents en una primera lectura ni per tots els lectors. De fet, és un llibre volgutament minoritari, que ni pot ni pretén arribar al gran públic.

Pascual està al marge dels cercles literaris catalans i suecs. "He llegit autors catalans actuals com Lolita Bosch, però tinc grans llacunes en tot, sóc molt autodidacta i caòtica".

El seu pare era un militar de l'exèrcit espanyol amb idees catalanistes. Els canvis de residència, sempre amb el país de la mare com a teló de fons (ella se'n va anar a viure a Suècia quan tenia 18 anys), van convertir la futura escriptora en una persona gairebé tan desarrelada com els personatges del seu llibre. "M'he creat una pàtria fictícia, he imaginat que la meua pàtria són tots els escriptors que han viscut abans que jo". ■

L'escriptora catalano-sueca Caterina Pascual Söderbaum ■ MARTA PÉREZ

Un documental rastreja l'enigma de la identitat de Cervantes

Antoni Aira
BARCELONA

I si Miquel de Cervantes hagués estat català? I si *El Quixot* hagués estat una obra de crítica desfermada contra Castella, els seus nobles i la seva Cort, degudament camuflada com a novel·la de cavalleries per evitar la censura que la Santa Inquisició aplicava a tots els llibres? Hi ha bases prou sòlides per respondre de forma satisfactòria a aquests enigmes?

El realitzador David Grau no en tenia prou amb el relat de Cervantes que ens ha arribat i va ser així com va decidir elaborar el documental *L'enigma Cervantes*. El treball no aposta decididament per cap teoria sobre l'origen de l'escriptor, tot i que dona veu a persones que defensen la via catalana, com l'escriptor i filòleg Jordi Bilbeny, que també defensa els orígens catalans de Cristòfor Colom.

El documental presenta documentació recopilada per diferents estudiosos com César Brandariz, que al llibre *Cervantes decodificado* apunta la dubtosa validesa del document que tradicionalment s'ha fet passar per la partida de naixement que descriu Cervantes com a fill d'Alcalá de Henares.

Junt amb la documentació que compara escrits de Cervantes amb la realitat de l'època i que poden aportar claus sobre els seus orígens i el seu pensament, s'ha volgut comptar amb el testimoni d'historiadors i escriptors com Martí de Riquer, Carme Riera, Joan Lluís Palos, Josep Maria Micó i Màrius Serra. *L'Enigma Cervantes* va començar a rodar-se el juliol del 2005 i la intenció és que vegi la llum aquesta primavera. ■

Peter Kramer, del Prozac a la depressió

El psicoanalista alerta sobre la falsa visió romàntica de la depressió

Ramon Palomeras
MADRID

Peter Kramer, el psicoanalista nord-americà autor d'*Escuchando a Prozac* (1994), que va commocionar milions de lectors arreu del món, torna a acaparar

els aparadors de les llibreries amb *Contra la depresión* (Seix Barral). Malgrat que el Prozac feia meravelles, si més no ara fa una dècada, la cosa és més seriosa del que sembla.

A Kramer no li agrada que la gent idealitzi les depressions, associant-les a una major perceptivitat i sensibilitat, fins i tot a uns índexs més elevats de creativitat i sensualitat. "La gent tendeix a romantitzar la

malaltia, a envoltar-la de glamour. És una malaltia mental i malauradament no la tractem com a tal. Hauria de tenir la mateixa consideració que un càncer o la sida. La depressió comporta alteracions al còrtex prefrontal, a l'hipocamp, als ossos, a les glàndules, a la sang, al funcionament del cervell i al canvi en el ritme cardíac. Un càncer progressa més ràpid quan s'està deprimint".

"Però només un de cada

vuit pacients depressius rep tractament adequat". Els símptomes són coneguts —tristor, baixa energia, insomni, pèrdua de la gana, falta de concentració i sentiment de culpa—, com també els seus desencadenants —separacions, mort d'un familiar, abusos en la infància, atur, problemes econòmics, malalties...—. Ara bé, "entre un 38 i un 40% dels casos diagnosticats tenen causes genèti-

ques", tot i que la genètica també pot jugar-hi a favor. "Un 20% de la població té un parell de gens transportadors de serotonina que actuen com un blindatge contra la depressió".

Per sexes, "les dones estan més predisposades a la depressió per raons socials i culturals: una major implicació en els compromisos, més estrès i més pes en les relacions familiars, i també per raons fisiològiques, com

el factor hormonal". Rebutja, però, la tesi que associa depressió al nivell de vida frenètic de la gran ciutat. "És tan antiga com la història de l'ésser humà. Creieu que una dona fa 200 anys, parint cada any, no tenia maldecaps? I un poble actual, veient cada dia la mateixa gent i sabent des del naixement on treballarà la resta de la teua vida, no és camp abonat perquè aflori la depressió?". ■